

deze maand
et te Neder-
en daarom
Zoogenaamd
dale Hierar-
die, toen hij
s met onze
niemand ont-
sympathie-
milddadig-
vergadering
gd, hoe men
liggen met den
le Moderne
werd toen
bt daar geen
aad in zijn
ed voor!"
ongeloovigen
strijders voor
uimen" dan
lach, om den
lin, ja, luide
brtjes goed
Vos en tutti
or Luitge en
elt men van
allen.
temming.
valitate qua,
n mij tegen
og even.
Want ja, door
ekend is aan
stuk nu on-
nuari 1837.
zine tegen-
ederl. Herv.
Kerkgenoot-
en onder den
meerde Kerk
zou geschied
vragen tot U:
oprichten die
aad der zich
Dolerandte?"
min van drie
chriftelijk ant-
en eerst onder-
Kerk).
ord niet doet
vestigend wor-
Nederl. Herv.
vanstelling:
TAGE,
Praesid.
AALDERS,
Scriba.
ken kunnen.
Inquistie, en
eertijds zoo
et oog tegen
enis van den
de Inleiding
lijk Congres
n toch reken-
gamen zijn
sem zick al
e ik bidde u,
er in dien
dspraak niet,
eden, of wilt
gen van het
geheel ineen-
en schoongev-
gen schatka-
er bij milk
niet dan aan
en aanschou-
vensters zien
verre telien;
n in den aan-
er anderen
eds iets dich-
is verbonden
ingaan; dan
en travanten
ts de gangen
ja er kamer-
lingen en al
anschouwen;
e boven deze
gezellen dea
leidt in zijn
aan wie hij
zoo nu gaat
des Heeren
ie herschoon
an van buiten
er eindelijk
lik heeft ge-
ren; en wel
geformeerde.
Christelijke
strijd in de
l achter mij
of najangom-
ken te pluk-
zijn ziel voor
erzaak; als ik
methodisten;
in Middelaar

met mijn ziel blijft hangen; maar door hem
doorzinkt tot op den bodem van het Eeuwig
Wezen, om nu Gods werk aan te zien,
en alle ding alleen om den Heere HEEER
te willen, dan eerst is de uitzuivering, de
reformering van mijn zielsbedoelen volkend.
En nu zeg ik niet, dat hier ieder Gerefor-
meerde reeds toe kwam, maar wel dat z66
en niet anders de religie voor elk Gerefor-
meerde te staan komt. Een rantsoen voor
onze zielen, o, gansch gewisselijk, maar dat
rantsoen doorgedacht en doorgepeild, door
Immanuel heen, tot in de diepten van het
Eeuwig Wezen. Onze zielen rustende, maar
met het met gepinsde hoofd neergesleuld
op het Welbehagen Gods."

En nu, op een doorgaan in deze diepen
toon kan niet genoeg aangedrongen.
Onze gereformeerde kerken hebben weer
op te waken uit haar doodslaap, en schrik-
lijk zal eens de verantwoordelijkheid zijn van
wie ook nog zitten bleef bij Egyptes vleesch-
potten, en om die vleeschpotten zijn Heer
en zijn Koning versgat.

Dr. Bavinek spreekt in de *Vrije Kerk*
een goed en warm woord tegen het ethi-
sche *Pedantisme*, dat thans vooral door de
school van Ritschl gedreven, heil voor het
geloof zoekt in een vals dualisme, waarbij
het niet meer aankomt op de vraag of iets
werkelijk, rebel en waar zij, maar alleen
of het en in hoeverre het betekenis hebbe
in mijn zedelijke waardeering.

Het is de theorie die ten onzent meest
bekend is onder het etiket van de "waar-
derings-oordelen".
Een nieuw stuk ijle en zinledige phras-
eologie, waarmee vooral de jongere Ethischen
zich druk maken; ja, waarin ze zich zelve
derwijs behagen, dat ze uit hun vermeende
hoogte, o, zoo laag neerzien op iemand,
die deze nieuwmodische kwalvalverij heeft
niet mag.

Dr. Bavinek zegt er van:
Nee, of ik het bestaan van God, van een
zedelijke wereldorde, van een bovenzinlijke
wereld aanneem, hangt niet van mijn wilbe-
slissing af, maar onafhankelijk van mijn willen
of wenschen word ik er toe gedrongen door
de onweerstaanbare kracht, waarmee zij aan
mijn bewustzijn zich opdringt. Wat wel van
mijn wil afhangt, is, of ik aan dien God mij
onderwerp, of ik die zedelijke wereldorde goed-
keur of afkeur, haar eerbiedig of tegen haar
mij verzet. Maar dat is een gansch andere
vraag, dat behoort werkelijk tot de competentie
van den wil. Daarentegen, het erkennen van
de realiteit der dingen, ook van de stafelijke,
is een daad van mijn verstand en rede, en niet
van mijn wil.

Nog gewaardijker wordt dit dualisme, als het
aankomt op handhaving van de waarheid des
Christendoms. Het morele bewijs is, geïsoleerd
van alle andere bewijzen, even onvoldoende
als elk dier andere. Maar daarvan afgezien;
nimmer kan op den grondslag der ethische
ervaring de waarheid van het historische Christen-
dendom worden gebouwd. Ervaart men bij
dat God in den beginne alle dingen gescha-
pen heeft en gereformerd? Ervaart men, dat
de mensch oorspronkelijk geschapen is naar
Gods beeld, en dat hij door moedwillige on-
gehoorzaamheid gevallen is in zonde en dood?
Ervaart men, dat Christus is Gods ingeboren
Zoon, ontvangen van den Heiligen Geest, ge-
boren uit de maagd Maria, die geleiden heeft
onder Pontius Pilatus, is gekruist, gestorven
en begraven, nedergedaald ter helle, ten derden
dage opgestaan uit de dooden, opgevaren ten
hemel, zittende ter rechterhand Gods? Ervaart
men, dat Hij zal wederkomen op de wolken
des hemels, om te oordeelen de levenden en
de dooden? Ervaart men... maar genoeg
reeds, om te doen gevoelen, dat in de Dog-
matiek volstrekt niet beschreven worden de
ervaringen en vrome gemoeds toestanden der
gemeente.

Het kan n6g sterker gezegd.
Hoe vernederend, hoe ongeestelijk liet
onze overgeestelijkheid ook schijne, liet
heeft Gode nu eenmaal beïddel de zeker-
heid en gewisheid van het *voorswerpelijke*
voor ons te doen kleven aan het stofelijke,
aan het zichtbare, aan het tastbare, en niet
aan het ethische of religieus in ons.

En elke poging, om met dussgenaamde
minachting van het stofelijke, zekerheid te
gaan zoeken in het religieus of ethische
leven, loopt onverbiddelijk uit op zelfaan-
bidding en uitstalling van onze subjecti-
viteit.

Toen de Opstandings-quaestie aan de
orde was, is dit een oogenblik besef.
Aan de waarheid zijns Lichaams hangt het.
Vandaar dat elke strijd in Christus' kerk
ten leste altoos over het Sacrament ging.
"Wat onze oogen gezien en onze han-
den gestaat hebben van het Woord des
leuens, dat verkondigen we u!"

En dit nu ligt weer daaraan, dat God
Schepper is, en het geschapene niet door
vals dualisme vernederend in het licha-
melijke mag zien.

Godswege met gezag bekleede personen zijn,
die den naam van Opzieners dragen en als
zoodanig recht uitoefenen. Wel wordt in meer-
dere of mindere mate de keuze der Opzieners,
onder de leiding des Geestes, mede aan der
lidmaten keuze overgelaten, maar dit verandert
den aard van het ambt evenmin, als de keuze
van een koning den aard van het koningschap
verandert. Eens gekozen, oefent die Opziener
gezag uit, al staat hij tegenover allen. Dit alles
staat breeder en duideliker te lezen in het Be-
vestigingsformulier.

Vooral die opmerking over het Bevesti-
gingsformulier is leuk en leep, en juist
daarom en in historische en in Schriftuur-
lijken zin zoo verpletterend.

Maar hoor nu verder wat de *Prot.
Noordbr.*, zoo treffend juist over de nor-
male, geestelijke werking van het ambt zegt.

Gelijk de aard van het Opzienersambt naar
de Schrift verschildt van den aard van onze
Synodale besturen, zoo is ook de werking van
beide gansch verschillend.

Een Opziener oetent de tucht uit, en kan
daarmede zelfs doorgaan tot afsnijding toe.
Maar deze *gezaguitoefening* is van zuiver ge-
esteliken aard, evenals alle bemoeiingen van de
gezamenlijke Kerken (Classen of Synoden) met
de enkele Kerken. Geen vormis van den be-
gerelijken rechter kan de leeraar of kerkeraad
inroepen, om aan zijn uitpraak ingang te doen
verschaffen. Wil de gemeente niet luisteren,
zij blijft getuigen; verlaat des noods de ge-
meente; laat zich er bespotten, doch blijft getrou-
we. Zelfs in de Roomsche Kerk ziet men, en zag
men in vorige eeuwen menigmaal, de heerlijke
werking van zulk een gezag, wanneer de Bis-
chop tegenover woeste tyrannen alleen met
zijn gezag, soms met gevaar van zijn leven,
optrad. En wie onzer zal zelfs in onze dagen
geen gezag toekennen aan een leeraar of ker-
keraad, die, om zijne gemeente tegen de wol-
ven te beveiligen, zijn positie en tractement
prijs geeft, en zich door al wat voornaam is
smadelijk laat bejegenen, liever dan langer de
smading zijns Heeren te dulden?

Aanshouwt nu onze Synodale Kerkeraden
en de daaruit voortgekomen besturen. Gezag
hebben zij niet kunnen uitoefenen, omdat sinds
1816 aan elk kerkeraad gelijk aan elk be-
stuur is aangeregd, dat de Synode te besturen
had, maar niet had te beslissen over leersteli-
ge geschillen. Niet terstond, maar allengskens
moest de Kerkeraad zijn eigenlijke roeping ver-
geten; 't was al wel, zoo nog toegezien werd
op het leven, voor zoover dit zichtbaar was,
en zoo men dan nog wat deed voor de armen.
Naarmate het duidelijker werd dat men leer-
vrijheid moest dulden, ging het gezag te niet,
totdat, nu belijders en loochenaars de Kerke-
raden samenstellen, het gezag geheel verdwen-
en, en de *macht der meerderheid* daarvoor in
de plaats is getreden.

En nu tekent hij in forsche, maar aan
de natuur ontbeende trekken de doodelijke
werking van dit ongeestelijk politie-systeem.

Hoe werkt die nu? Zien wij, dat thans de
Synodale Kerkeraden of de Besturen met hun
gezag, met Gods Woord gewapend, in de ge-
meenten optreden? Hooren wij ook maar een
enkel een kreet van droefheid over de afgedoo-
de, die de Kerk van Christus verlaten? Nee,
evenmin als de Kerkeraden optreden zijn of
konden optreden tegen de valsche leeraars on-
zer kerk — zij waren immers, als onderdeelen
van het Synodaal Bestuur, slechts tot besturen
geroepen, — evenmin treden zij thans als ge-
estelijke gezaghebbers op. Zij pogen zelfs niet
hunne schapen tegen te houden, maar drijven
ze veeleer uit. Men hoort schier van niets an-
ders dan van afzetten en schorsen. Mannen als
Ds. Buytendijk en Dr. Bronsveld spotten nog
met die dwaze heden, die zij nu gelukkig kwijt
zijn (naar zij meenen of voorgeven te meenen)
en die nu nog wat tegen de Kerkeraden staan
te trappen." De Besturen zenden hun decreten
aan de burgemeesters "ter uitvoering", en deze,
meest allen ongelovigen, stellen zich te hun-
ner beschikking en zenden 's lands soldaten,
met zwaar geladen geweren gewapend — gelijk
wij dit o. a. te Leiderdorp bewijzen kunnen
geschied te zijn — om, bij den minsten tegen-
stand, de weerbarstigen te doen doodschietsen.
En waartoe geschiedt dit alles? Om de moder-
nen, de ongelovigen, de ontuchtigen te wern?
Om de waarheid te doen zegspelen? Heilaa!
helaas! enkel om eigen macht in stand te
houden. Alles, alles, moet geloofchend worden,
ook de Souvereiniteit, die hi bestaan zelfs van
Jezus Christus, — maar alleen niet de Souve-
reiniteit van de Synode.

Wat hierbij echter het droefst is, mag
wel dit heeten, dat gelbbindende belijders
des Heeren aldus door de geladengeweren
heen naar een kansel kruipen, om er het
Synodaal gezag op te houden.

En wie zijn het, die in deze dingen voo-
gaan? Waren het de modereren, zij zouden
kunnen aannemen dat zij althans door een
hooger ideaal bezield werden. Als al die bijge-
loovigen de Kerk uit zijn, dan zal het rijk der
ware humaniteit tot volle ontwikkeling komen.
Maar neen! zij, die met ons steeds beleiden
hebben, dat onze Kerk is een Belijders-
kerk, — zij zijn het, die op deze wijze hun
macht doen gelden. Het is waar, — het gaat
nu veel ordelijker toe dan in de twee vorige
eeuwen. Toen moest men overtuigen; men be-
sprak soms jaren lang dezelfde quaestie; maar
men ging dan ook niet uiteen, want, gelijk Ds.
Klein, (de vermaarde schrijver van "Feiten of
verzinsels") zelf erkent, de "Synode verneemt
alles wat het recht der plaatselijke Kerk enig-
zins kon schenden." Thans is dit anders. Het
gaat nu veel ordelijker; zeer ordelijk en zeer
snel. Men tekent in het geheim schorsings-
bullen, om op het eerst gevaar gereed te staan;
men bespiedt zijn collega's en broeders; men
schrijft brieven, waarop men zelf het antwoord
geeft, zoo de geïdeerde weigert duideliker
zijn verborgen gedachten te openbaren; men
schorrt voorloopig en zonder appel voor on-
bepaalde tijd; de hoogere Besturen gaan in
de plaats zitten van de lagere, ook van die
Kerkeraden, aan wie volgens Ds. M. nu zoo-
veel meer plaats is gegeven" dan vroeger; door
die Besturen worden de predikanten als politi-
e-agenten en als duurwaarders gebezigt, om overal
de orde te handhaven, en op te komen voor
"de minderheden", waarvoor men evenwel, toen
deze over de moderne prediking stemden en toen
klaagden, niets deed! Het gaat ordelijk; want
als er nog ergens een opening is, waar een
Gereformeerde man met zijn kerkrechtelijke denk-
beelden kan doorkruipen, fluks wordt ook dat
gaaft gestopt!

En zijn conclusie is:
Maar laat ons niet verder gaan. De *Synodale
macht* trad in de plaats van het *gezag van
Christus* en van hen, die van Godswege ge-
steld waren om de kudde te bewaken en deze
bij Gods Woord te houden. Wat wij nu zien
gebeuren, is inderdaad erger, dan wij kunnen
uitdrukken. Mocht onze briefschrijver en Broe-
der, al is hij ond en in deze dingen z66 in-
gegreed, dat hij nu het droefste er van niet
mriet, nog eenmaal zich bij diegenen aansluiten,
die in de Kerk medewerking der gemeente bo-
ven dominocratie, recht boven willekeur, ge-
zag boven macht stellen.

Er is in deze opmerking ongetwijfeld
tweeërlei juist: 1°, dat v66r 50 jaren de
Hierarchie even sal heeft gewoed; en 2°,
dat de Overheid destijds veel feller nog
dan nu op instigatie der Hierarchie, de
Gereformeerden sanviel.

Steeds is dan ook onbewimpeld door ons
erkend, dat de oorspronkelijke strijders van
1834 niet anders konden doen dan ze deden.
Zij gingen ons in het afwerpen van de
Synodale Hierarchie voor.

Maar hiertegenover geldt toch ook de
opmerking, dat zij (mogen ze dan velen of
weinig zijn) die later, een voor een, uit
hun kerken uittraden, zoo weinig aan kerke-
lijke vervolging blootstonden, dat de
kerkbesturen destijds juist alle scheiding
zochten te beletten.

En dit is wel het merkwaardigste onder-
scheid tusschen toen en nu.

Toen was het: "Laat er niet een schaap
ontsnappen!"
Nu is het: "Hoe meer er uit, hoe liever.
Als wij ze maar kwijt zijn!"

De *Schorsingsbul van de
Klundert*.

Het aantal Hierarchische bullen en de-
creten wordt allengs zoo groot in aantal,
dat het niet aangaat ze alle over te druk-
ken.

Toch maken we ditmaal voor de Bul in
zake de Klundert een uitzondering.

Men mocht dit stuk eens lezen, en zich
er rekenschap van geven, waar we met dit
op de spits gedreven systeem van Hierar-
chische rechtspleging heengaan.

Herv. gem. te Klundert, en de heeren Cor-
nelis Kortweg Cam., Jan Versluys, Jacobus Mar-
ris, ouderlingen; en Piet Maria Hrn., Arie de
Haan en Marten Knook, diakenen dier ge-
meente, provisioneel te schorsen in de waar-
neming hunner kerkelijke bediening, welke
schorsing zal ingaan op Zondag 16 Jan. 1887;
des middags te twaalf uren; de bescheiden tot
deze zaak betreffende, als kunnende aanlei-
ding geven tot ontzetting der genoemden uit
hunne bediening, op te zenden aan het Prov.
Kerkbestuur van Noordbrabant met Limburg,
opdat dat bestuur haar verder in behandeling
neme;

overwegende voorts, dat bij ontstentens van
een Kerkeraad ten gevolge van die provisio-
neele schorsing het Class. Bestuur, volgens
art. 3 Syn. Regl. voor de Kerkeraden en art. 1
Prov. Regl. voor de Kerkeraden geroepen is
in de Ned. Herv. gem. van Klundert te doen
wat des Kerkerads is;

Besluit:
dat het, te beginnen op
in die gemeente zal optreden, doende wat
des Kerkerads is.

Afschrift van dit Besluit zal gezonden wor-
den aan ieder der geïdeerden, aan den con-
sulent der gemeente, aan het Prov. Kerkbe-
stuur van N.-Brabant met Limburg en aan
Zijne Excellentie den heer Minister van Fi-
nancien.

Gedaan in onze buitengewone vergadering
gehouden te Breda, 15 Januari 1887.

A. A. VAN MEURS, Praesid.
C. M. A. J. VORSTMAN, Scriba.

Let er nu eens op wat hier instaat.
Ds. Veelo heeft op 22 Augustus des
vorigen jaars eene Bijbelzetting gehouden te
Amsterdam. Ds. Veelo heeft te Standard-
buiten, Gods Woord uitleggende, den strijd
aangetoond waarin dat Woord met de Syn-
odale Hierarchie ligt. Ds. Veelo en een
diaken zijn naar het Kerkelijk Congres ge-
weest. En eindelijk Ds. Veelo en zijn
mede-opzieners, inquisitoriaal ondervraagd
of dit alles waar was, hebben als mannen
van karakter aan de heeren verklaard, dat
ze aan niemand rekenschap hadden te geven
van een vergadering die ze hadden bijge-
woond. En zie, om deze en geene andere
reden wordt hier nu geconstateerd een "er-
gerlijk en geruchtmakend bezwaar" en
worden allen voorgedragen voor ontzetting
uit hun kerkelijke ambten.

Bijna humoristisch is het, dat al deze
politieijver later doelloos bleek, daar de kerk
van Klundert reeds drie dagen te voren
van onder de jurisdictie der Hierarchie
was uitgegaan. Maar anders er zit actie,
er zit energie in dit optreden van de hee-
ren Van Meurs c. s. Als de vijfde sectie te
Amsterdam, in weerwil van Tienhovens
optreden, nog mocht bezet worden, vond
men in Breda's Classis allicht uitnemend
bruikbaar personeel.

Doch ook in den Bosch is men bij de
pinken.
Daar is hooft der Hierarchie dezelfde
heer Koch, die de Synode voorzat.

En zie reeds op 17 Januari had deze
het Provinciaal Kerkbestuur samgeroepen,
en op deze tweede sport van de Hierar-
chische ladder heeft men gemeend onverwijld
dit stuk te moeten afzenden.

Hertogenbosch, 17 Januari 1887.
Het Provinciaal Kerkbestuur van Noord-
Brabant met Limburg, kennisgeving ontvangen
hebbende van het Classicaal Bestuur van Breda,
dat het in zijne vergadering van 15 dezer,
eene provisioneele schorsing van u heeft uit-
gesproken, wegens bezwaren, die het van dien
aard geoordeeld heeft, dat zij aanleiding tot
ontzetting van uwe kerkelijke bediening zouden
kunnen geven;
Gelet op art. 50 van het Reglement voor
Kerkelijk Opzicht en Tucht enz., bepalende,
dat dergelijke bezwaren door het Kerkbestuur
onmiddellijk behorend behandeld en beslist te
worden; alsmede artt. 7, 8 en 9 van gezegd
Reglement,
Roep ik bij deze op, om te verschijnen in
de vergadering van het Provinciaal Kerkbestuur,
Donderdag a. s. des namiddags ten 1 ure, in
de Consistoriekamer der Nieuwe Kerk te 's-Her-
togenbosch (ingang Gastelstraat), teneinde
te worden in de tuchtzaak bij boven-
vermeld besluit door het Classicaal Bestuur bij
het Kerkbestuur tegen u aanhangig gemaakt.

Het Provinciaal Kerkbestuur voorn.,
J. K. KOCH, President.
J. A. VAN WALSEM, Secretaris.

Men ziet, dit gaat anders toe dan te
Amsterdam.

Te Amsterdam had men belang bij een
slepend houden van de zaak, en de zaak
wield gerek als goudraad.

Te Klundert wil men "korte metten"
maken, en opens ontdek de heer Koch,
dat zulk een zaak naar cisch der regle-
menten onmiddellijk moet behandeld.

Natuurlijk hebben onze vrienden niets
geantwoord.

Als men onder de jurisdictie van een
rechter uit, is heeft hij als rechter niets
meer met ons en wij als kerkliden of
ambtsdragers niets meer met hem van doen.

Alle stukken die dan toch komen, zijn
scheurpapier.

En dat nu zijn bovenstaande stukken
ook.

KUYPER.

Uit de Pers.

Van lieverleë breekt het licht door de wol-
ken ook bij de mannen, die onze telste en
meest principieele tegenstanders zijn.

Zoo oefent thans weer in de *Hervorming* de
heer B. Haga van Wimmarsum een treffend
juiste critiek op de immorele strekking van
het eenheidsgeroep onder de vogelen van diverse
pluinage, die thans in het Ned. Hervormd
Gemeenschap de pracht van de gemeenschap-
pelijke *notitie* bezigen.

Twee argumenten stelt hij ditmaal op de
kaak.

Voorcrest het *eenheidsargument* van den heer
X., en toont aan hoe dit puur Roomsch-cleri-
caal is:

Hoe ver X. dat Protestantische beginsel, dat een
beroep doet op het individuele geweten uit het oog